

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Lib. II. cap. 35. & 36. de Votis Juniorum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

cenſeo conjecturâ, Authorem non legiſſe eum in ipſo Auguſtini libro textum. Si enim legiſſet cum antecedentibus & conſequentibus, vel tenuiſſet oppoſitum, vel clauſiſſet oculos luci meridianæ. Poſtmodum prolixiffimè examinat Auguſtini teſtimonia à *Caramuele* laudata, ad primum obſervans, *Virginitatem quandoq; ſumi pro carnis integritate, quandoq; pro Virtute, & oftendens, quâ ratione Virginitas poſſit auferri violenter, non autem Virtus, & quod Pudicitia non differat à Virginitate, prout hæc eſt Virtus, deducens inſuper, Pudicitiam juxta Auguſtinum verſari (etiam) circa voluptates externas, multis id documentis Pudicitia in ſpecie conjugalis confirmans. Ad ſecundum notat, in duplici ſenſu Pudicitiam corporis eſſe Virtutem animi, terminativè & ſubjectivè, corporis quidem terminativè, animi autem ſubjectivè, atq; hinc Caſtitem amitti per actus (etiam) internos, citatis præter Auguſtini, etiam Hieronymi & Baſilii teſtimoniis. Ad tertium expreſſè monet Auguſtinum docere, Votum Caſtitalis (quoque) violari per actum impudicum internum, adductis etiam poſt aliquot ex Auguſtino loca rationibus id ipſum magis magisque confirmantibus; quæ cum Criticus hic contra *Caramuelem* per plures paginas uberrimè demonſtret, ſufficiat ex marginalibus tantum & præcipuus capitum lemmatibus brevem hic exhibuiſſe ſummam, ut aliquod ſaltem habeat Lector curioſus ſpecimen Theologiæ Moralis, quam tot librīs hætenus docuit *Caramuel*, adque cujus adprobationem vi quâdam trahere conatus eſt Auguſtinum, ut ut omni modo invictiffimum, hoc ejus Cenſore id prolixius oftendente.*

CAPVT TRIGESIMVM QVINTVM ET SEXTVM,

DE

Votis Juniorum.

HÆc ut adſerat contra Evangelicorum proteſtationes Bellarminus, duo inprimis Auguſtini commendat teſtimonia, unum, quo Exemplis quamplurium ea laudantur; alterum, quo liberi ab obedientiâ Parentibus debitâ circa hoc Inſtitutum abſolvi videntur. Fatendum & hic iterum eſt, utrumque in locis à Bellarmino citatis legi, atque Auguſtinum nimio Continentiæ Monachaliſtudio abreptum, quod & ſupra non lemel eſt monitum, ita hæc puerorum & puellarum Inſtituta adamâſſe, ut Parentibus etiam in hoc paſſi, ſi id impedire, ſuosque liberos ab eo abſtrahere conati fuerunt, non obediendum eſſe duxerit conſultum, eo Apoſtolorum Oraculo abuſus, quo omnes Chriſtiani in Viâ Salutis æternæ apertè ſatis in Verbo monſtratâ conſtituti plus DEO quam hominibus obediendum eſſe didicerunt. Sed aliam eſſe Votorum Rationem, aliterque de iis judicandum eſſe, ex non paucis ipſorum Votificum hypotheſibus conſtat, quarum aliquas ad præſens Inſtitutum pertinentes adducemus, ut exinde fiat manifeſtum, Auguſtini in hanc rem teſtimonia non ita crudè & nudè acceptanda, adque imitationem eſſe trahenda. Ex numero plurium placet nunc audire *Laymannum*, utpote per compendium Sententias in Scholâ Receptas exhibentem. Is dum Voti definitionem ex doctrinâ Magiſtrorum, *Thomæ, Bonaventuræ, Antonini, Navarri* eſſe dicit, quod ſit *Promiſſio deliberatè Deo facta de Bono meliori, circa particulam, deliberatè, obſervatè, ad Votum, ſicut & ad omnem aliam promiſſionem, quæ obligationem pariat, quam-maximè requiri liberum Voluntatis conſenſum.* Addit, exinde colligi primò, *Votum non eſſe validum, quod ex ſubitaneo motu vel animi paſſione, judicium ac deliberationem perturbante, concipitur.* Hinc primæ collectioni duo notanda ſubjungit, quorum prius eſt: *Si aliquis gravi metu rationem, uſum & diſcretionem adimente, ad votendum fuit adactus, omni jure, etiam naturali, Votum eſt irritum.* Poſterius autem: *Ad Votum non ſufficit voluntas indirectè in cauſâ ſua.* Dicit, *Ita ex communi docere Sanchezium & Suarezium, & rem hanc ſequenti explicat Exemplo: Si ſciens, te ebrium ſtrictò gladio in alios ruere ſolitum, nihilo-minus te inebries, homicidium in ebrietate commiſſum tibi tanquam indirectè voluntarium imputatur; non item, ſi ſciens, ebrium te hominibus promittere vel Deo vota edere ſolitum, te nihilo-minus inebries, Voto aliâve promiſſione poſtea in ebrietate factâ adſtringeris. Ratio hujus discriminis eſt, quia homicidium in ebrietate factum verè homicidium eſt, ideoq; ad culpam imputatur, ſi ſit aliquo modo, videlicet indirectè & in cauſâ voluntarium; at verò Votum & quævis alia promiſſio hominis ebrii vel dormientis non eſt verum Votum, quandoquidem ad ejus ſubſtantiam inſufficientè requi-*

Theol.
Moral.
Tom. II.
lib. IV.
Traſt. 4.
cap. 1.

NB.

requiritur directæ se obligandi voluntas. Pergit, colligi secundò, *Votum ex errore sive ignorantia voluntariam tollente editum nullius esse roboris.* Ubi advertendum monet, duplicem esse ignorantiam, unam negativam seu privativam, alteram positivam dispositionis sive errorem positivam. De illâ dicit, si sit circa substantialia rei promissæ, irritum esse *Votum*; de hac vel hoc, impedire valorem *Voti*, non tantum si circa rei promissæ substantialia versetur, sed etiam, si circa accidentalem circumstantiam, quæ secundum falsam existimationem *Votentis* notabiliter obiectum immutat. Exempli causâ: *Qui ordinem Carthusianorum se ingressurum vovet, existimans, permissum esse in eo carnibus vesci, ita ut talis error sit antecedens sive causa vovendi, qui eo seposito minime voveret, is *Voto* non obligatur.* Ratio est, quia talis Religionem illam non absolute vovet, sed ut adfectam tali conditione sive circumstantiâ, quæ licet sit accidens obiecti sive rei promissæ materialiter, pertinet tamen quodam modo ad substantiam obiecti formaliter, sive prout est in *votentis* intentione. Applicentur nunc hypothese hæ ad *Vota* puerorum & puellarum, quæ Augustinum singulari Elogio ornasse non negamus, & videatur, an eis deliberatio liberæ; Voluntatis consensus possit adscribi, & annon ea læpius utque plurimum ex subitaneo animi motu vel passione, iudicium, quod in tenerâ ætate aut nullum planè aut valde parcum est, & deliberationem, qualis ex iudicii defectu aut imperfectione esse non potest, perturbante concipiantur, accedente præprimis metu, rationem, quæ nondum plene se exerit, ejusque usum & debitam discretionem adimente, ab iis incusso, quorum statim ratio requirit, ut ante plenum rationis usum animos eorum sibi concilient, quos post eam ætate maturiori impetratam vix ac ne vix quidem ad partes trahi posse non ignorant. Et si *Votum* ab ebrio & dormiente & per ebrietatem somnumque usu rationis destitutum editum idè irritum est, quia deest directæ se obligandi voluntas, quam ad *Voti* substantiam intrinsecè requiri docent Moralitæ; cur non invalidum quoque sit illud *Votum*, quod ab homine per ætatem plenæ rationis nondum compositum, & certo quodam modo quoad ejus usum dormienti vel ebrio non adeò multum dissimile concipitur? Porro, si omne *Votum* ex errore vel ignorantia voluntarium tollente editum suo robore statuitur carere, ac error in primis positivus *Voti* valorem impedit, non tantum si circa substantialia, sed & accidentalem rei promissæ circumstantiam versetur, in specie, circa carnis privium in ordine Carthusianorum antea ignoratum; quis prudens negabit, plurimos ab imprudenti ætate, variis persuasionibus ductâ, vel potius seductâ, in faciendis non uniusmodi *Votis*, non solum circa accidentalia, sed & quæ substantialia dicuntur, eosque insignes committi errores, nulla ratione alia corrigendos, quam per ipsam *Votorum* imprudenter & erroneè factorum rescissionem? Ire ad speciem opus non est, cum Experientia testetur, quotidie talia occurrere, non sine maximo publicæ Rei Christianæ detrimento. Et ut in expositione hypothese partis adversariæ, nostræ etiam parti faventium pergamus, quod illud attinet Augustini consilium à Bellarmino commendatum, quo liberis suavor exitit, si Parentes impedimento esse in hujus Instituti prosecutione conarentur, ne debitam eis præstarent obedientiam, *Laymannus* iterum sequentes subministrat, Subjectum *Voti* describens: *Pater, quemadmodum & Tutor, omnia omnino *Vota* impuberis directè & simpliciter irritare potest.* Ratio, quia *Ibid cap. 7*
naturali æquitati valde consentaneum est, ideòq; Gentium jure introductum videtur, ut homi- *Adfert. 1.*
nes utriusq; Sexus in tenerâ & impubere ætate, in quâ tenuem & imbecillum rationis discretionem obtinent, alienâ Patris vel Tutoris voluntate regantur, ideòq; sine hac, illorum pacta & promissiones non omnem obtineant firmitatem, sed arbitrio Patris vel Tutoris rescindi possint. Pro ampliatione notat primò, *In defectu Patris, si is mortuus sit, vel longissime absens, aut etiam amens, Avum quoque vota impuberis posse irrita pronuntiare, & in defectu ascendentium in Sexu virili Matrem, non tantum si eamatrix sit, sed etiam in defectu tam Tutoris, quam Patris & Avi, tunc enim naturali jure ad ipsam hæc Cura spectat, quando alius non est, quæ imbecillitati impuberis consulat.* Imò non desunt, qui probabiliter arbitrentur, in defectu horum omnium, etiam Magistrum, aliumve, sub cujus gubernatione impubes existit, directè ejus *Vota* rescindere & cassa reddere posse. Secundo, *Vota* ab impubere edita, etiam post adeptam pubertatem à Patre rescindi posse, si pubes factus ea non confirmarit. Addit, arbitror autem, idem eadem ratione dicendum esse de Tutore, quod nimirum *Vota* ab impubere edita possit irritare, quamdiu is pubes factus in minore existens ætate canon confirmavit. Ultima quidem hæc non plane nullam requirunt correctionem, cum *Vota* ab impuberibus facta, etiam si post adeptam pubertatem confirmata, eadem prorsus ratione possint rescindi, qua ante eam, utpotè sub potestate Parentum, vel qui loco eorum sunt, constitutis, quorum, quam liberorum, iudicio plus adscribendum esse, nemo non iudicio præditus agnoscit; cætera autem

autem, præptimis quidem Legi Divinæ, quæ hic quam-maximè attendenda venit, postmodum æquitati naturali, ad Legi Divinæ auctoritatem ac Legislatoris sanctissimam Voluntatem respicienti, imò etiam Juri Gentium aliquatenus cultiorum, quoad liberorum Parentibus, Tutoribus, Matribus, Præceptoribus debitum in quibusvis actionibus respectum, ita sunt contentanea, ut optandum esset, nunquam non ea sub debitam venire observantiam, in eâ etiam ætate liberorum, quæ etsi pubertatis annos attingisse videretur, ad eam tamen Judicii maturitatem nondum pervenit, ut quid utile sit, quid noxium, non in præsens solum, sed & futurum tempus, accuratius discernere possit, ac aliquid certi deliberatione præviâ decernere, cum nimis altæ res sit indaginis, in quâ evolventa etiam, qui prudentiores majorisque Experientiæ videntur, non raro impingunt, ac in eos errorum laqueos per inexcusabilem præcipitantiam damnandamque præposteritatem incidunt, undè postmodum præcis omnibus emergendi mediis non nisi difficillima, si non planè impossibilis est liberatio, Exemplis iterum pluribus rem hanc in manifestâ Solis mensâ cum maximo multorum periculo, æternâque eorum damnatione exponentibus, ut id pluribus exponere omninò non sit necessum. Notanter autem ad ea, quæ *Laymannus* hic æquitati naturali & Juri Gentium contentanea dixit, adjeci, vel potius ex debito proposui Legem Divinam, eamque, ut distingui solet communiter, positivam, honorem parentum liberis seriò & severissimè inculcantem, ad quam *Christus* antehac provocavit, pharisaicam liberorum seductionem graviter castigans, in eo positam, quod plus ad oblationes faciendas, quàm ad debitum Parentibus præstandum à Ductoribus suis, vel potius seductoribus fuerunt instigati, non indirectè, sed directissimè & satis manifestè contra Legem Decalogicam, quam præ iniquissimis Majorum suorum traditionibus non solum minoris æstimârunt, sed & hæc ratione omninò post & sepulerunt.

Matth. 15.

Augustinus certè ea recensens filiorum verba, quæ *Christus* ex ore Phariseorum recensit honorem Parentibus debitum ob Sacrificii Respectum denegantia, ita eorum expressit sententiam? *His verbis significabant filii, jam non sibi opus esse Parentum pro se oblationes, quod ad eam pervenissent ætatem, ut possent jam ipsi offerre pro se. In hac ergo ætate constitutos, ut possent parentibus suis hoc dicere, cum hoc dixissent, negabant Pharisei, reos esse, si Parentibus suis non præstarent honorem.* Aliorum Ecclesiæ Doctorum, ut & Rabbiorum Expositiones cumulare superfedeo, cum ad rem non pertineant, & ab Aliis prolixè collecta sint. Placet tamen unum & alterum ex Commentatoribus Papæis audire, cum non plane nulla habeant, quæ Instituto præsentī commodissime inservire possunt, ne Evangelici sine causâ Augustinum in hac Quæstione videantur deseruisse. Et *Adamus* quidem *Conzenius* egregie ad hæc scripsit: *Speciosa videbatur ratio, quâ Deus homini, Pater æternus & optimus præponebatur parentibus peccatoribus. Sed contra Dei legem nulla valet argutia. Avaritia verò artes ille fuerunt. Nam voluntaria necessariis cedere oportet. Parentum honorem severè a lege Deus sanxit, Sacrificiorum verò liberat ætatem ex illis esse voluit, quæ nullo alio titulo vel Parentibus vel aliis deberentur; viri enim Dei templi lignis & lapidibus præferenda sunt. Addit, cruditè hoc *Cajetanum* exponere, videlicet, non pluris quidem esse pietatem ergà Parentem, quàm Religionem in Deum; res tamen ipsas ita debitas Pietati ex ordinatione Divinâ, ut ad Religionis usum non debeant transferri, cum Lex Dei supernaturalis ordinem tueatur naturalem. Et hinc necessaria corpori non esse detrahenda, ut Sacrificia sumtus suppetant; quin Sacrificia etiam & res Ecclesiæ in necessitate Vitæ servanda esse impendendas. Accedant & quæ proximè subjungit: *Pharisei in hac traditione sua quærebant emolumenta. Nec enim, cum essent, ut Scriptura docet, avari, Legem tam improbam, quâ Dei mandatum abolerent, sine commodi spe tulissent. Hoc igitur agebant, ut Sacrificiorum sanctitatem & dignitatem in immensum extollendo, multitudine victimarum & donariorum sese & Sacerdotes locupletarent. Nam & ipsi Sacerdotes erant pleriq; aut Sacerdotum & Levitarum in adquirendo actores & adjutores. Quod si tanta erat Sacrificiorum dignitas, ut etiam causâ eorum Parentibus negari possent alimenta, de cæteris conjectura erat facilis. Communes etenim pauperes negligere minus grave videbatur, ut sumtus in Sacrificia suppeditarentur. Omnem igitur æque, amorem, Eleemosynam, humanitatem Sanctitate commentitiâ evertebant, nisi quod & ipsi iniquitate & rapinâ pleni ad conciliandam sibi famam Eleemosynas interdum largiebantur. Hæc si quis ad jactatam hodie inter Papæos Votorum perfectionem & eminentiam, quâ plerorumque juvenum ex ætatis lubricitate imprudentum animi, contra Parentum voluntatem, imò ut plurimum non paucò cum rei familiaris & obedientiæ eis debita dampno, congestis multorum persuasionibus occupantur, paucis tantum mutatis, applicare velit,**

Quæst.
Evang.
lib. 1.
cap. 16.

vid. Dilherr, Dispp. Tom. II. pag. 40. seqq. Coccej. in Sanhi. p. 273. Petit. lib. 1. Var. Lect. cap. 4. Seiden. de Jure Natur. lib. 7. cap. 2. Pocock. in Notis ad Portam Mo. fis. p. 140. seqq.

velit, habebit, quæ ad nervosam contra Votifices actionem ex laudato Textu possunt sufficere, cum ovum ovo tam non sit simile, quam hæc Pharisaorum Instituta Institutis Monachorum & monialium, ut comparationem per membra & secundum circumstantias utrinque concurrentes instituenti non potest non esse manifestissimum. Sed apertius rem hanc egit *Iansenius Gandavensis*, qui ubi rationes Instituti hujus Pharisaici exposuit, hoc suum interposuit iudicium: *Erraverunt in suis rationibus, quantumvis sint in specie probabiles, quia Deus non vult honorari his rebus, nec sibi ea offerri, quæ alioquin debentur aliis. Ergo, quæ parentibus egentibus & Iure Naturæ & Lege Divinâ debentur, non sibi vult offerri, sicut nec quæ aliâ quavis ratione aliis debentur aut sunt necessaria. Et adeo quidem sibi hæc offerri non vult, ut etiam quæ Voto sibi jam sunt dedicata aut consecrata, aut aliquo debita præcepto, debeant in aliorum transferri usum, si occurrente casu aliquo sint illis necessaria. Quod patet ex eo, quod panes Propositionis Deo consecrati propter occurrentem Davidis necessitatem licite sunt adsumti & dati ad necessitatis ejus sublevationem. Unde similiter, si filius bona sua Deo & Ecclesiæ dare voluisset, superveniente paterna necessitate, deberet ea transferre in Patris sublevationem. Sicut enim pro tali casu non possunt bona ejus esse materia Voti, ita & esse desinunt. Unde etiam, sicut filius per ingressum Religionis sese Deo licite non potest offerre, si sustentando Patri in Seculo sit necessarius; ita & exire Monasterium teneretur, etiam contra voluntatem sui Superioris, si alioquin Patri vel Matri egentibus non possit per se vel per alios subvenire, ut probabilior habet opinio, quamvis nonnulla sit inter ingressum & egressum differentia. Major enim necessitas filium movere debet ad egressum, quam quæ retrahere eum deberet ab ingressu. Et ratio omnium horum est, quia nullum Dei præceptum, nullum nostrum Votum, nulla rei sanctificatio tollit necessarium Naturæ ordinem & vinculum, cum illa non ad destruendum, sed ad perficiendum Naturæ ordinem sint superadjuncta. Hinc fit, ut eveniente articulo necessitatis nostræ vel proximorum utamur licite rebus præcepto alioquin vetitis, aut Voto & consecratione Deo debitis. Ego iterum, quia hæc satis clara sunt, nihil addo. Patet enim, Evangelicos à laudatâ Augustini sententia non sine causâ discedere, quem in aliis Fidei capitibus tanquam Veritatis Orthodoxæ testem magni faciunt, ut in sequentibus Controversiis amplius demonstrabitur.*

Concord.
Evang.
cap. 60.

NB.

CAPVT TRIGESIMVM SEPTIMVM,

DE

Votis Conjugum.

VBi non præcisè quæritur, num alteruter eorum pro se, sed an uterque mutuo consensu possit perpetuam vivere Castitatem vel Continentiam, id est, omnimodam à consuetudine conjugali abstinentiam? quod posterius ex communi Votificum Sententiâ affirmans Bellarminus, Augustini etiam aliquot testimoniis confirmare nititur. Videamus, quo successu. Et primò quidem ex Epistolâ ad Eidiciam sequentia exhibet: *Quod Deo pari consensu ambo voveratis, perseveranter usq; in finem reddere ambo debuistis; à quo proposito si lapsus est Maritus, tu saltem constantissime persevera.* Deinde ex Epistolâ ad Armentarium & Paulinam Conjugem: *Ambo reddite Deo, quod ambo vovistis.* Et infra: *Sit vester consensus oblatio ad supernum Altare Creatoris &c.* Et supra: *Nunc verò, quia tenetur apud Deum sponso tua, non te ad magnam Iustitiam invito, sed à magna iniquitate deterreo.* Demùm ex Epistolâ ad Paulinum, in qua Eum laudare Paulinum scribit Bellarminus, quod cum *Theresa Coniuge sua continentie Votum susceperit.* Ut ad ultimum hoc primò respondeamus, per vellem, ut Bellarminus, sicut in prioribus ab Eo factum, ipsa Augustini Verba expressisset, quibus Eum laudare scripsit Votum Continentiæ à Paulino & Theresiâ Coniuge editum; cum si illa Augustini Epistola à capite ad calcem, iteratâ etiam vice, & cum debita attentione legatur & relegatur, tale quid expressè in ea non legatur, nisi per divinationes agere Bellarminus maluerit. Equidem si & aliis in re non ad eò liquida divinandi facultas conceditur, ad sequentia forte verba respexit Bellarminus, quibus ita Paulinum adscripsit Augustinus: *Laudatur & benedicitur DEUS, cuius gratia tu talis es. Ibi excitatur Christus, ut ventos & maria tibi placare tendenti ad stabilitatem suam dignetur. Ibi Coniux excitatur, non dux ad molliem Viro suo, sed ad fortitudinem redux in Ossa Viri sui; quam in tuam unitatem redactam & redditam, & spiritualibus tibi tantò firmiteribus, quantò castioribus nexibus copulatam, officiis Vestra Sanctitati debitis in te uno ore salutamus.* Sed multis consequentiarum nexibus erit opus, ut quis liquidò

num. 199.

Et num. 45.

num. 32.

quidò